

2. Парубець О. М. Моделювання мережевих структур на транспорті з використанням теорії графів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 380–383.
3. Ніколаєва К. В., Кобійчук В. В. Дискретний аналіз. Графи та їхнє застосування в економіці: навч. посіб. Суми: УАБС НБУ. 2007. 84 с.
4. Бакурова А. В., Мартиненко Т. Б. Моделювання міжрегіонального агрокластеру. *Вісник ЗНУ*. 2009. № 1. С. 59–72.

*Зінченко О. А., д-р екон. наук, проф.,
Зінченко Д. С., Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут
ім. Ігоря Сікорського», м. Київ*

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Незважаючи на достатню новизну поняття інформаційного суспільства, так само, як і поняття інформаційної економіки, швидкими темпами входить у всі галузі наукового та практичного висвітлення, оскільки всі без винятку процеси, що протікають у сучасному світі мають абсолютну залежність від інформації, знань, інновацій, креативу. Ці поняття є настільки тісно пов'язаними між собою, що вчені у своїх дослідженнях постійно використовують їх у симбіозі. В сучасних умовах світової глобалізації та інформатизації також існує необхідність перегляду базових канонів, пов'язаних зі сприйняттям суспільством життєвих цінностей.

Розгляд концепції інформаційної економіки потребує більш детального висвітлення сутності поняття «інформаційне суспільство». Дефініції «інформаційне суспільство» та «інформаційна економіка» є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Формування інформаційної економіки не є можливим за умов невідповідності суспільства критерію інформаційності.

Науковці приділяють дослідженню інформаційного суспільства багато уваги. Так, у роботі [1] визначається «„Третя хвиля” несе із собою новий образ життя, що оснований на джерелах енергії, які поповнюються; на методах виробництва, що роблять застарілими більшість фабричних збірничих ліній; на новому інституті, який можна було б назвати „електронним котеджем”; на радикально перетворених школах та корпораціях майбутнього. Така цивілізація несе з собою новий кодекс поведінки та виводить нас за межі концентрації енергії, грошових коштів і влади» [1]. У дослідженні [2] інформаційне суспільство визначається як «суспільство, де всі засоби інформаційної технології, тобто комп'ютери, інтегровані системи, кабельний, супутниковий та інший зв'язок, програмне забезпечення, наукові дослідження націлені на те, щоб зробити інформацію загальнодоступною, що активно впроваджується у виробництво і життя» [2]. Водночас практично всі автори сходяться на думці, що ми живемо в епоху перетворення суспільства на інформаційне. І найважливішим питанням, що залежить наразі від нас, є збагачення інформаційного поля якісним – креативно-інноваційним – наповненням, на основі якого за допомогою синергетичного ефекту створюватимуться якісно нові умови формування інформаційного суспільства. І як наслідок – передумови для зростання якості життя людини.

Отже, нами на основі аналізу підходів до визначення інформаційного суспільства визначено орієнтири на зростання його креативно-інноваційної складової.

Своєчасність появи у вітчизняній економічній науці категорії «інформаційна економіка» є аксіоматичною. Світова спільнота активно користується цією дефініцією вже не перший десяток років. Глобалізаційні процеси наразі є настільки багатовекторними, що наявність у них інформаційної складової не підлягає сумніву.

Нам є ближчим підхід до визначення інформаційної економіки, запропонований Д. Беллом у роботі [7]. При розгляді соціальних питань він презентував концепцію

постіндустріального суспільства. В цій концепції також фігурували як ключові поняття інформація та знання. На відміну від доробок Ф. Махлупа, в більш адаптованому до сучасних умов контексті: він поклав знання та інформацію в основу теорії вартості. Він стверджував, що систематизовані знання лежать в основі інновацій та формують нову вартість [3]. Всі інші дослідження інформаційної економіки у другій половині минулого сторіччя тим чи іншим чином базувалися на вищенаведених двох теоріях та доводили життєздатність цих теорій, розвиваючи та посилюючи їх. Сучасний погляд економістів на поняття «інформаційна економіка» має певні специфічні риси, однак в основі вони класично мають домінування інформації, інновацій, знань, креативу, інтелектуального капіталу.

Більшість вчених debatують про принципи співіснування таких секторів економіки, сировиною та продуктами яких є матеріальний продукт або знання. Отже, виробничий сектор економіки (що базується на виробництві матеріального продукту) фактично протиставляють у такому сенсі базовим постулатам інформаційної економіки (інформаційний сектор, як зараз вважають, базується на продукуванні лише інформаційного продукту, продукуванні знань).

Але, з нашого погляду, такі жорсткі підходи до формування концепції інформаційної економіки, що виключають наявність виробничого сектору, є перебільшенням. Загальновідомо, що без матеріального виробництва суспільство неспроможне існувати, а, отже, таке виробництво об'єктивно існуватиме завжди. Однак, підходи до формування всієї системи та інфраструктури матеріального виробництва з кожним роком будуть більше базуватися на інформації, на знаннях, залежати від них. Матеріальні блага необхідні людям у всіх видах без винятку. І лише за умови повного та ефективного задоволення вимог суспільства щодо кількості та якості матеріальних благ наступатиме етап виникнення і задоволення більш креативних потреб – потреб у знанні, інформації, креативі тощо.

Мета ж формування інформаційної економіки, на нашу думку, базується на постулатах, визначених у меті створення інформаційного суспільства з акцентами на економічних чинниках.

Базовим, ключовим чинником, що відрізняє концепцію інформаційної економіки від концепції інформаційного суспільства, є цілепокладання на отримання економічного результату. Таким результатом на рівні підприємств є збільшення економічної ефективності, зростання ринкової вартості підприємства, позитивна капіталізація за умов збереження економічної безпеки підприємства.

Отже, підсумовуючи наведене вище, можна запропонувати таке авторське бачення щодо визначення мети формування інформаційної економіки: метою формування інформаційної економіки є оптимальне використання інформаційних, інноваційних, інтелектуально-креативних ресурсів для створення передумов зростання якості життя населення через: а) гармонізацію та збалансованість суспільно-економічних відносин; б) покращення добробуту людей та соціальної справедливості; в) підвищення екологічної, економічної та соціальної безпеки.

Отже, запропоновані нами теоретичні підходи до трактування понять інформаційного суспільства та інформаційної економіки покликані послугувати засадами подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Тоффлер О. Третья волна. *США – экономика, политика, идеология*. 1982. №3.
2. Ракитов А. И. Информация, наука, технология в глобальных исторических изменениях. М.: Прогресс, 1998. 104 с.
3. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. М.: Academia, 2004, С. CLII.

